

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014–2020

Tilannekatsaus ja energia-alan linjauksia

Kari Kivikko, Hämeen ELY-keskus
Kestävän energian päivä Kanta-Häme
30.10.2014

Esityksen sisältö

- Manner-Suomen maaseutuohjelman ja Hämeen maaseutusuunnitelman yleisesittely
- Ohjelman valmistelun tilanne ja ajankohtaiset asiat
- Energia-alan kehittämislinjauksia

Eurooppa 2020 -strategian tavoitteet

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan on vastattava uusiin haasteisiin ruoan, luonnonvarojen ja alueiden käytön osalta

MAASEUTUOHJELMA TOTEUTTAA STRATEGIAA

ÄLYKÄS kasvu:

- Innovaatiot ja osaaminen, vihreä teknologia ja tutkimuksen käyttöönotto
- Sosiaaliset innovaatiot

OSALLISTAVA kasvu:

- Paikallinen kehittäminen sekä maaseututalouden monipuolistaminen
- Vaihtoehdot maatalouden rakenneuudistuksen seurauksena

KESTÄVÄ kasvu:

- Luonnonvarojen käytön tehostaminen ja julkishyödykkeet
- Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, hiilen sitomisen lisääminen ja bioenergian kehittäminen
- Kestävä maankäyttö ja luonnon monimuotoisuus

Maaseutuohjelman tavoitteet

Horisontaaliset tavoitteet:

Ympäristö, ilmastonmuutos ja innovatiivisuus

1. Osaaminen, tiedonvälitys, innovaatiot ja yhteistyö maaseudulla lisääntyvät.
2. Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen ilmastonmuutokseen tehostuvat.
3. Luonnon monimuotoisuus lisääntyy, vesistöjen tila ja maatalouskäytössä olevan maaperän tila paranevat.
4. Maaseudun yritystoiminta monipuolistuu ja työllisyys, palvelut sekä vaikuttamisen mahdollisuudet paranevat.
5. Maataloustuotannon kilpailukyky vahvistuu.
6. Maaseutuyritykset vastaavat kuluttajien kysyntään tuottamalla laadukasta ruokaa ja parantamalla eläinten hyvinvointia.

Suomen kolme strategista painopistettä

Maaseutuohjelmalla:

Edistetään **biotaloutta** ja sen osana **maataloutta** harjoitetaan taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä ja eettisesti hyväksyttävällä tavalla.

Monipuolistetaan maaseudun **elinkeinoja** ja parannetaan **työllisyyttä** kehittämällä yritysten **kilpailukykyä**, uutta yrittäjyyttä ja yritysten **verkostoitumista**.

Lisätään maaseudun **elinvoimaa ja elämänlaatua** vahvistamalla **paikallista** omaehtoista toimintaa.

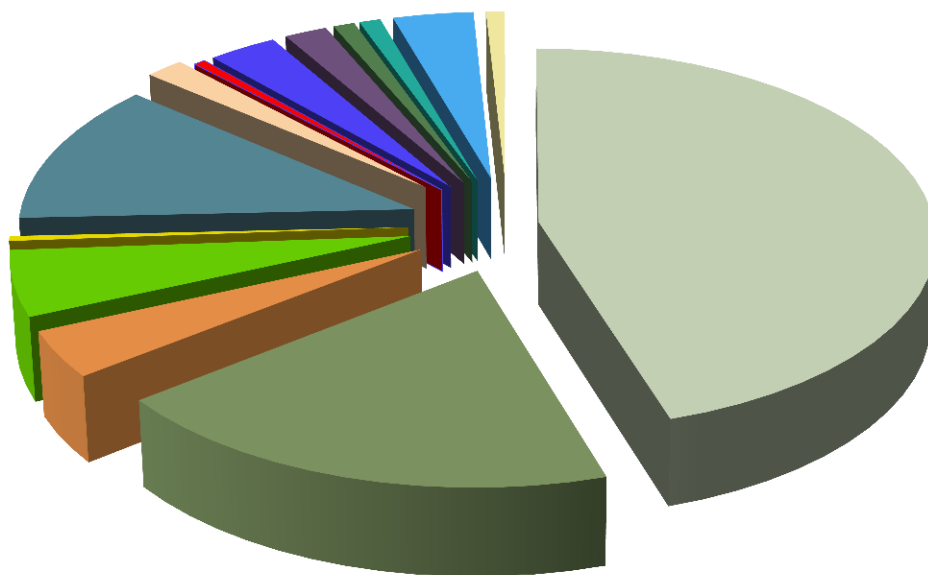
Maaseutuohjelman julkinen rahoitus

ELY-keskuksille 621 milj.euroa ja Leader 300 milj.euroa

Toimenpide	milj. euroa
Koulutus ja tiedonvälitys.....	80
Neuvonta.....	34
Investoinnit fyysiseen omaisuuteen	1 035
- josta kokonaan kansallinen lisärahoitus.....	656
Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen	402
- josta kokonaan kansallinen lisärahoitus.....	67
Maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen	80
Ympäristökorvaukset	1 586
Luonnonmukainen tuotanto.....	326
Luonnonhaittakorvaukset.....	3 734
- josta kokonaan kansallinen lisärahoitus.....	1 924
Eläinten hyvinvointi	458
Yhteistyö ja innovaatiot (sis. EIP)	160
Leader	300
Tekninen apu	70
Yhteensä	8 265

Ohjelman varat toimenpiteittäin

- Luonnonhaittakorvaukset***
- Ympäristökorvaukset
- Luonnonmukainen tuotanto
- Eläinten hyvinvointi
- Neuvonta
- Maatilaninvestoinnit ja ei-tuotannolliset investoinnit*
- Nuorten viljelijöiden aloitustuki**
- Maataloustuotteiden kauppa, jalostus ja/tai kehittäminen
- Yrityksen perustaminen ja investoinnit
- Yhteistyö ja innovaatiot (sis. EIP)
- Koulutus ja tiedonvälitys
- Maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen
- Leader
- Tekninen apu

Julkinen rahoitus yhteensä 8 265 miljoonaa euroa

* Sisältää kokonaan kansallista lisärahoitusta 656 milj. euro

** Sisältää kokonaan kansallista lisärahoitusta 67 milj. euroa

*** Sisältää kokonaan kansallista lisärahoitusta 1 924 milj. euroa

Yritysrahoitus 301 M€, yhteistyö ja EIP 160 M€, koulutus 80 M€, palvelut 80 M€, LEADER 300 M€

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin.

KEHITTÄMISVÄLINEET UUDELLA KAUDELLA

Hanketuet:

Koulutus ja tiedonvälitys -toimenpide

Yhteistyö ja innovaatiot –toimenpide (EIP, maaseudun innovaatioryhmät)

Maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen -toimenpide

Leader toimintatavan mukaiset hankkeet

Hanketyyppeinä kehittämishanke ja yleishyödyllinen investointihanke

Paikalliset, alueelliset, alueiden väliset, valtakunnalliset ja kansainväliset hankkeet

Yritystuet: Investoinnit ja perustamistuki

Rahoittajina ELY-keskukset ja Leader toimintaryhmät

Alueelliset maaseudun kehittämisen strategiat ja suunnitelmat

- ELY-keskukset valmistelleet omille alueilleen
- Laaja alueellinen valmistelu 2012 ja 2013
- Korostuneesti esillä alueen kehittämistarpeet, tavoitteet, vahvuudet ja keinot.
- Tarkoitus suunnata alueellinen rahoitus suunnitelmien toteuttamiseen (aluehankkeet)
- Myös alueiden yhteiset hankkeet tärkeitä, kun alueellisissa suunnitelmissa on samoja painopisteitä, mm. metsätalous, energia.
- Valtakunnalliset hankkeet tukemaan alueellisten suunnitelmien toteutumista

Hämeen alueellinen maaseutusuunnitelma 2014-2020 'Vihreän kasvun Häme'

Kaupunki-maaseutu luokitus

HÄMEEN MAASEUTU ON ELINVOIMAINEN, VIHREÄN KASVUN JA HYVINVOINNIN EDELLÄKÄVIJÄ

STRATEGIAN TAVOITTEITA

- Uutta ja kilpailukykyistä elinkeinotoimintaa maaseudulle – työtä ja toimeentuloa
- Monimuotoinen ja houkutteleva asuinmaaseutu
- Vihreän talouden edelläkävijä, luonnonvarojen kestävä käyttö, biotalouden osaamisen hyödyntäminen
- Osaamispääoman hyödyntäminen, innovaatioympäristöjen kehittäminen
- Yhteistyöverkostojen syntyminen, toimialarajat ylitetään, kaupunki-maaseutu vuorovaikutus
- Maaseutua kehitetään ekologisesti kestäväällä tavalla, ympäristön huomioon ottaminen

HÄMEEN MAASEUTUSTRATEGIAN PAINOPISTEET

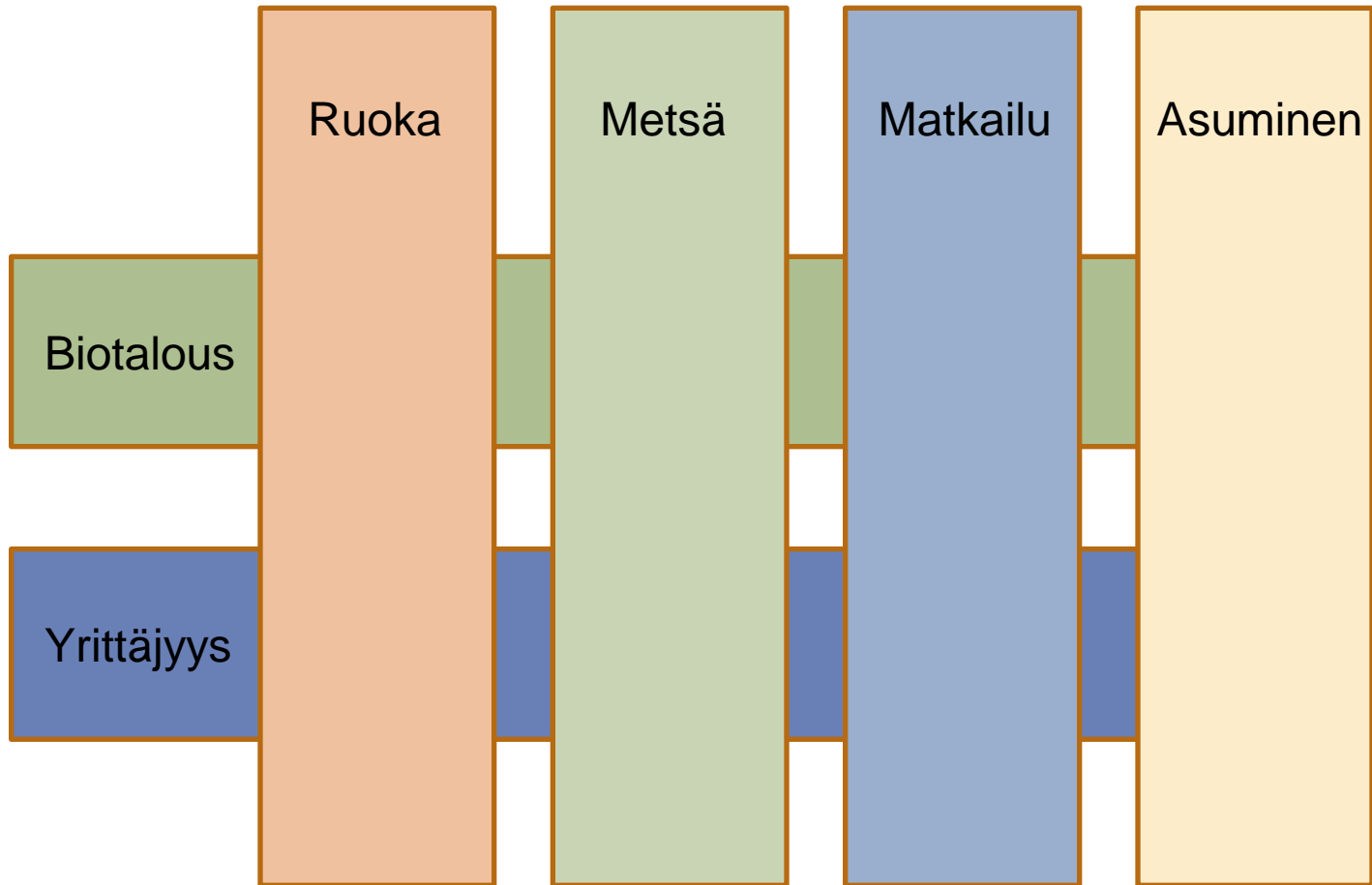
➤ RUOKAKETJU

➤ METSÄ- JA PUUTUOTEALA

➤ MATKAILU

➤ ASUMINEN

BIOTALOUSLIIKETOIMINNAN OSA-ALUEET

Raaka-aine-/ biomassatuotanto

Metsäbiotalous

Metsätalous, puubiomassan tuotanto

Logistiikka metsästä ulos
Korjuussa ja jalostuksessa käytettävä teknologia

Puuperäisten materiaalien uudenlainen tuotanto ja jalostus, esim. "biosahat"

Peltobiotalous

Biopolttoaineiden raaka-aineiden tuotanto (vilja, olki, öljy, lanta, ruokohelpi yms.)

Ravinteet kierrättävä elintarvike-tuotanto

Biolannoitteet, -rehut

Logistiikka tuotantopaikoilta jalostukseen

Vesibiotalous

Veden puhdistus ja jakelu

Jätevesien biomassa (liete)

Levät raaka-aineena

Biotalousmahdollistajat (enablers)

Teknologiat

- cleantech
- uuttaminen
- "optimoitu sahaus"
- vihreä liikenne
- biotekniikka
- Kierrätysteknologiat
- nanoteknologia
- ICT-, mittaus- ja automaatiojärjestelmät

Palvelut

- Asiantuntijapalvelut
- Prosessi- ja laitesuunnittelu
- Huolto- ja kunnossapitopalvelut
- liikunta- ja elämyspalvelut
- logistiikka - ja terminaalipalvelut
- biomassan markkinapaikka, pörssi
- koulutus

Lopputulokset, -tuotteet "Vihreä talous"

Uusiutuva energia, bioenergia

- puu polttoaineena
- biopolttoaineiden tuotanto (bioetanoli, biodiesel, biokaasu, biohiili, bioöljy)
- jätteiden energiakäyttö
- levät polttoaineena
- tuulivoima
- aurinkoenergia
- aaltoenergia

Biomateriaalit

- jalostetut korkean lisäarvon materiaalit (lääkkeet, kosmetikkaa)
- uuteaineet
- biokemikaalit
- komposiittimateriaalit, kuitukomposiitit (mm. rakennusmateriaalit)

Resurssi- ja hiilitehokkuus

- Kierrätys- ja uusiomateriaalit, esim. tuhkien käsittely
- Tehokas elintarvikekierto
- Puurakennukset
- Energiatehokkuus (rakennukset, prosessit)
- Sähkö- ja kaasujoneuvojen käyttö

Hyvinvointi ja estetiikka

- ekosysteempipalvelut
- luonnon virkistyskäyttö
- hyvinvointituotteet
- muotoilutuotteet
- ympäristötaide, -kulttuuri

Uudistuksia

Sähköinen asiointi ja hakuprosessin seuranta mahdollista

Yksinkertaistetut kustannusmenettelyt mahdollisia

- Kertakorvaus alle 100 000 hankkeissa (yrityksen perustamistuessa 35 000 euroa) ja yleiskustannukset %-perusteisesti

Toimenpiteet kattavat laajempia kokonaisuuksia ja joustavat

Jaksotettu päätöksenteko kaikissa toimenpiteissä

- Ei kuitenkaan Leader-ryhmillä

Valintakriteereiden käyttö avoimen ja tasapuolisen päätöksenteon varmistamiseksi. Parhaat hankkeet rahoitukseen!

- Alueelliset ja paikalliset painotukset mukana
- Leader-ryhmillä omat valintakriteerit ja jatkuva haku

Täydentävyys muiden rahastojen kanssa alueilla ja valtakunnallisesti maaseudun kehittämiseksi sallittua ja toivottavaa.

Maaseutuverkostoa palveleva yksikkö osana Maaseutuvirastoa

Ajankohtaista ohjelman käynnistymisestä

- Ohjelman käsittely komissiossa vielä kesken, neuvotteluja ohjelman sisällöistä ->ohjelman hyväksymisaikataulu?
- Laki maaseudun kehittämisen tukemista hyväksyty, hanke- ja yritystukiasetuksia ei vielä hyväksyty ->säädökset saatava voimaan ennen kuin hakuja voidaan käynnistää
- MMM laatinut suunnitelman alueellisten varojen jaosta ELY-keskuksille ->Hämeen osuus 31,1 milj.euroa, valtakunnalliset?
- Leader toimintaryhmiä ei ole vielä valittu –ei vielä tiedossa rahoituskehyksiä

- Toimeenpano käynnistyy v. 2015 alkupuolella vaiheittain (hanke- ja yritystuet)
- Valtakunnallisten hankkeiden ideahaku käynnistetään ensin
- ELY-keskus varautuu uuden kauden käynnistämiseen, mm. koulutuksia ja tiedotusta tulossa -yhteensovitus RR-toimintaan
- Uuden sähköisen hakujärjestelmän HYRRÄn valmistelu ja käyttöönotto vaiheittain
- Uutta jaksoittainen haku ja hankkeiden valinta
- Hakujen valmistelu ja hakijoiden valmistautuminen jaksottaisiin hakuihin
- Valintakriteerien julkistaminen –ohjaa osaltaan hankevalmistelua

Lisätietoja ohjelmasta

Maaseutu.fi

Energia-alan kehittämislinjauksia uudelle kaudelle

Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden tavoitteita ja linjauksia maaseudun kehittämisen näkökulmasta on esitetty mm. seuraavissa yhteyksissä:

- Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014-2020 luonnos (huhtikuu 2014)
- Hämeen maaseutusuunnitelma 2014-2020
- Kanta- ja Päijät-Hämeen kestävän energian ohjelmat 2011
- Maa- ja metsätalousministeriön tulevaisuuskaatsaus 2014
- Uusiutuvan energian kehittämissuunnitelma (USVA) – valtakunnallisen hankkeen esitykset 2014
- Suunnitteilla oleva valtakunnallinen energia-alan koordinaatiohanke uudelle ohjelmakaudelle

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014-2020 (luonnos) esiin nostettuja tarpeita mm.

Uusiutuvien energiamuotojen käytön lisääminen

- Hajautettua, paikallisiin ja uusiutuviin energialähteisiin perustuvaa lähellä kulutuspisteitä tapahtuvaa energiantuotantoa edistetään
- Lisätään paikallista ja alueellista energiahuoltovarmuutta sekä saavutetaan mahdollisimman suuri hyöty alueiden kilpailukyvn ja työllisyyden edistämisessä

Energiatehokkuuden ja resurssitehokkuuden parantaminen

- Yritysten energiatalouden kehittämiseksi tarvitaan energiatehokkuuteen sekä uusiutuviin energialähteiden käytön lisäämiseen tähtääviä toimia, kuten koulutusta ja investointeja sekä yleisiä kehittämistoimia.
- Kilpailukykyä voidaan parantaa energiatehokkuuden avulla.

Muutamia uusimpia linjauksia esiin....

Energiatehokkuuteen liittyvät hankkeet (MMM valmistelu)

- Maaseudun energiaohjelmassa ja muissa energiatehokkuusohjelmissa on tullut esiin, että pienet yritykset ovat haluttomia lähtemään mukaan energiatehokkuustoimiin
- Tämä korostuu etenkin maatiloilla ja muissa mikroyrityksissä
- Energiasuunnitelmista ja –katselmuksista ja niiden taloudellisista hyödyistä yrityksille on ollut selkeää näyttöä
- Tarvitaan energiatehokkuustoimien ja niiden tuomien talous- ja ympäristöetujen markkinointia suoraan alueella → alueelliset hankkeet

- Aluehankkeiden tehtävänä olisi järjestää energiatehokkuuteen liittyvää tiedotusta ja toimintaa
- Tavoitteeksi, että maatiloilla ja maaseutuyrityksissä tehdään yhä enemmän energiasuunnitelmia tai laajempia energiakatselmuksia
- Energiatehokkuushankkeisiin voisi olla yhdistettynä muitakin teemoja, esim. materiaalitehokkuutta tai uusiutuvan energian edistämistä
- Yrityskohtaisten suunnitelmien ja katselmusten teon rahoittamiselle omat tuet (Maaseutuohjelman maatilaneuvonta, katselmustuki, TEMin katselmustuki)
- Suunnitteilla **energiatehokkuuden valtakunnallinen koordinaatiohanke** –haku avataan, kun se on mahdollista

USVA –uusiutuvan energian kehittämissuunnitelman ESITYKSIÄ

- Tiedosta toimintaa –monipuolista tietoa uusiutuvasta energiasta päättäjille, yrityksille ja kuluttajille
- Biomassojen saatavuuden turvaaminen –biomassojen kestävä tuotanto ja laatu, toimiva infrastruktuuri
- Uusiutuva yrittäjyys –uudet liiketoimintamallit ja -verkostot, sukupolvenvaihdot, bioenergia-alan yrittäjyyden kasvuohjelma
- Rohkeasti uutta kokeillen –innovaatiot käyttöön, resurssiviisaat ratkaisut, käytännön kokeilut
- Maaseudun energiaomavaraisuus, ohjelmallinen kehittämistyö energiaomavaraisuuden lisäämiseen maaseudulla
- Lisätietoja: www.usvahanke.fi

KIITOS!

